
CENTRE DE DOCUMENTACIÓ DE L'ORFEÓ CATALÀ

FONS MANUEL CLAUSELLS

1. Àrea d'Identificació

1.1 Codi de referència

Manuel Clausells

1.2 Nivell de descripció

Fons

1.3 Títol

Fons Manuel Clausells. Museu Abelló

1.4 Data/es

(1889-1939)

1.5 Volum i suport

35 unitats d'instal·lació

2. Àrea de context

2.1. Nom del/s productor/s

Manuel Clausells

2.2. Història del/s productor/s

Manuel Clausells va néixer a Barcelona l'any 1889 i morí a la mateixa ciutat l'any 1936. Es va casar amb Montserrat Samsó i fou un gran activista cultural. Va quedar orfe ben aviat i es va formar de manera autodidacta. De seguida es va interessar per les manifestacions culturals de la seva època i va freqüentar llocs com la llibreria Catalonia, l'Ateneu barcelonès, el cafè Quatre Gats o la Unió Musical Espanyola. Entre les seves amistats hi podem trobar el compositor Eduard Toldrà.

Fou soci fundador de l'Associació d'Amics de la Música i entre els anys 1917 i 1936 va exercir com a secretari de l'Associació Música de Càmera de Barcelona, entitat fundada per Enric Granados i Pau Casals. Aquesta associació va programar la majoria dels concerts al Palau de la Música Catalana. Clausells es va dedicar a la organització de

concerts i activitats musicals de l'associació que el van portar a ser una figura rellevant en la societat musical catalana. Va mantenir correspondència amb els millors compositors i intèrprets de l'època, com per exemple, Manuel de Falla amb qui va organitzar dos concerts: un l'any 1926 i l'altre al 1932; Maurice Ravel, Igor Stravinsky, Maurice Ravel, Richard Strauss, Pau Casals, Wanda Landowska, Frederic Mompou o Eduard Toldrà, entre d'altres.

L'any 1936, Manuel Clausells va ser assassinat i l'Associació Música de Càmera es va dissoldre.

2.3. Història arxivística

El Fons Clausells, prèviament al registre que s'està duent a terme, estava organitzat tal com el va deixar el seu secretari. D'una banda, un arxiu organitzat per dates i, d'altra banda, un altre d'alfabètic, i dins d'aquests dos arxius, en alguns casos, unes subcarpetes per artistes o entitats. Queda per esbrinar, no obstant això, quins eren els criteris que utilitzava perquè els documents formessin part d'un arxiu o d'un altre. Resta pendent de registre, alhora, un conjunt de caixes amb una quantitat molt important de documentació sobre la qual es desconeix la seva organització.

El pintor i col·leccionista Joan Abelló, després de comprar a pes aquest fons, va exposar alguns dels seus documents a la Sala de la Música, on ell organitzava trobades artístiques i culturals, seleccionant dels diferents arxivadors aquells artistes més rellevants, obrint-ne les carpetes per mostrar-ne els documents. A hores d'ara, algunes carpetes s'han traslladat al Centre de Documentació de la Fundació per ser informatitzades i documentades, però encara resta una part important del fons en aquell espai, aspecte que evidencia que l'organització original del secretari de l'Associació s'ha pogut veure alterada o modificada en algunes ocasions. Tampoc existeix cap prova que justifiqui que el fons que es troba avui al Museu Abelló representi la totalitat del volum documental de Manuel Clausells, aspecte que pot fer encara més difícil arribar a saber amb exactitud la manera com es trobava organitzada la documentació originalment.

2.4. Dades sobre l'ingrés

El fons està dipositat dins del Museu Abelló de Mollet del Vallès, al qual va ingressar l'any 2006 mitjançant la segona donació que el pintor i col·leccionista Joan Abelló va fer a l'Ajuntament de Mollet del Vallès, destinada al fons del Museu. Prèviament, el col·leccionista va comprar tot aquest material a pes a un antiquari de Barcelona.

3. Àrea de contingut i estructura

3.1. Abast i contingut

El Fons Clausells presenta una variació tipològica molt destacada, sobre la qual destaca un gran número de correspondència rebuda i emesa. Entre els noms més destacats, trobem correspondència relacionada amb intèrprets i músics com Igor Stravinsky, Maurice Ravel, Richard Strauss, Arthur Rubinstein, Wanda Landowska, Robert Gerhard, Pau Casals, Frederic Mompou, Eduard Toldrà o Manuel de Falla.

Hi trobem també tot un ventall de documents que ens permeten entendre tots els passos de l'organització dels diferents concerts i actes que va fer l'Associació, com cartes d'invitació a músics, orquestres o representants, contractes, repertoris i programes de concerts, cartells, i, fins i tot, notificacions dels restaurants i menús dels músics i convidats a les inauguracions. Hi trobem també invitacions, fotografies, telegrams ultimant detalls dels concerts, targetes, retalls de premsa de l'època i crítiques.

Troblem també molta documentació amb relació al contacte de l'Associació de Música da Càmera amb altres entitats musicals i culturals, com escrits amb recomanacions o cartes amb altres associacions musicals del país oferint la possibilitat d'organitzar concerts a les ciutats respectives, tot aprofitant l'arribada de músics de gran prestigi internacional a Barcelona. Tot i que esdevenen, en conjunt, un tipus de material escàs amb relació a la resta, el Fons Clausells presenta també alguna partitura original, i signades i dedicades en alguns casos per grans autors com Robert Gerhard.

Paral·lelament als concerts, hi ha tot un seguit de documentació destinada a altres gestions, com la referent als recitals sota el cicle "Els poetes i els músics" que l'Associació organitzava i dedicava a Joan Maragall, Josep Carner, Josep Maria de Segarra o Apel·les Mestres. Finalment, el fons conté també molta informació sobre la relació del secretari amb els socis i els comunicats que els enviava, que s'organitzaven

per categories com llistats d'associats, preus dels concerts, invitacions, queixes, o notificacions de reunions.

3.2. Sistema d'organització

El fons Manuel Clausells està organitzat en 35 caixes. La documentació ha estat organitzada per tipologies documentals, seguint una ordenació numèrica correlativa.

4. Àrea de condicions d'accés i ús

4.1. Condicions d'accés

Lliure.

4.2. Condicions de reproducció

S'aplica la normativa general del Centre de Documentació.

4.3. Llengües i escriptures dels documents

Català o castellà en general. I també alemany, anglès i francès.

4.4 característiques físiques i requeriments tècnics

En general, els documents presenten un bon estat de conservació.

5. Àrea de documentació relacionada

Col·lecció dels programes de concerts del Palau de la Música Catalana

6. Àrea de control de la descripció

6.1. Autoria i data/es

Descripció realitzada per Àlex Garcia de l'octubre de 2023 a juny de 2024

6.2. Regles o convencions (OP)

NODAC. Norma de Descripció arxivística de Catalunya

6.3. Fonts

Per confeccionar la història del productor s'han utilitzat les següents dades:

-CAPDEVILA I FONT, Manuel. Giravoltant al maig. Correspondència entre Eduard Toldrà, Manuel Clausells i Josep Carner. Barcelona: Dinsic Publicacions Musicals, 2021.250 p. ISBN: 979-84-16623-64-8

-Clausells, Manuel; *Portal de Archivos españoles*. Recuperat de:
<https://pares.mcu.es/ParesBusquedas20/catalogo/autoridad/174812> en data 25 de maig de 2024.

-Ventura Altayó, Pepa. El Fons Clausells a la Col.lecció Abelló. *Raco.cat*. Recuperat de:
[file:///C:/Users/lpozo/Downloads/365582-Text%20de%20l'article-526808-1-10-20200326%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/lpozo/Downloads/365582-Text%20de%20l'article-526808-1-10-20200326%20(1).pdf) en data 25 de maig de 2024